

AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION

**Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)**

БЮЛЕТИН №1

Януари 2018

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация *“Америка за България”*.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация *„Америка за България“* или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Текущият баланс за пшеница към края на януари, 2018 г. по оценки на САРА, е за износ от около 3,1 млн.т., вътрешното потребление е около 1,1 млн.т., а остатъкът е към 1,4 млн.т. По данни на МЗХГ към януари наличността от пшеница е 1,9 млн.т. При ечемика, износът до момента е около 270 хил.т., вътрешното потребление – 130 хил.т. и наличността е около 400 хил.т.
- Текущият баланс за царевица към януари, 2018 г., е: износ – 660 хил.т., вътрешно потребление – 600 хил.т., остатък – 1,45 млн.т. При слънчогледа, нетният износ достига – 200 хил.т., вътрешното потребление е около 650 хил.т. и остатък - 1,25 млн.т. При рапицата нетният износ достига 390 хил.т., вътрешното потребление е 45 хил.т. и остатъкът е 20 хил.т.
- В следващите 1-2 месеца не се очаква някакво движение нагоре на цената на пшеницата, като по-скоро може да има увеличение при царевицата до около 275 лв/т и вероятно ечемика – до 260 лв.т. Слабата цена при слънчогледа с оглед и на вътрешните наличности и на пазарната картина наоколо не дава изгледи за оптимизъм.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- За първи път през тази година се очаква, Русия да заема второ място в световния износ на зърно, изпреварвайки Украйна, според Световния съвет по зърно. На първо място ще бъде САЩ с 80,3 млн.т, от които 47,7 млн.т царевица, на второ Русия – 43,9 млн.т (38 млн.т – пшеница) и Украйна ще е трета с 41 млн.т, с 20,5 млн.т царевица.
- По данни на ЕК от началото на реколтната 2017/18 год. вносът на царевица в ЕС е нараснал с 54% в сравнение с предходната година. Над 50% от този внос е от Бразилия (4,7 млн.т.) и Украйна – 3,1 млн.т. Украйна се възползва от безмитната квота за внос на зърнени в ЕС от 1,03 млн.т. Световното потребление расте по-бързо от очакваното, но за сега това не се отразява на пазарите. На Чикагската борса фючърната цена е около 138 US\$/т.
- Неблагоприятната година при слънчогледа и олиото по отношение на цените се дължи, не толкова на голямото световно производство, колкото на обилната реколта, на първо място при палмовото масло. Производството по данни на USDA е 69 млн.т при средно около 60 млн.т. В момента цената на палмовото масло е 620 US\$/т.
- При тези износни цени на слънчогледовото олио (750 US\$/т от Русия и Украйна) много вертикално неинтегрирани производители ще фалират. Извличането на олио в Централна Русия възлиза на 670 US\$/т (при 300 US\$/т за слънчогледово семе), транспортни разходи – 35 US\$/т, пристанищни разходи 20 US\$/т, комисионни – 10 US\$/т. Ако долара продължи да пада, цените на слънчогледовото олио и семе или ще се повишат или фалитите на преработвателите и производители ще станат още по-масови.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	10.2017	11.2017	12.2017	01.2018*	02.2018*
Хлебна пшеница	272,06	282,11	282,85	285	285
Фуражна пшеница	262,45	268,55	272,41	275	275
Ечемик	248,45	253,05	254	255	260
Царевица	265,68	267,23	268,44	270	275
Слънчоглед**	546	555,25	550,75		

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ - Липсва информация

Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	11.2017	12.2017	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	153,25	155,54	16%
Ечемик, евро/тон (Цена на място, Канада)	122,05	124,10	+2%
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	126,83	125,87	-13%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	678,06	665,21	-17%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Райони с опасни климатични условия 1 декември, 2017 г. - 27 януари, 2018 г.

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, January 2018

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- По първоначални оценки на НСИ, Брутната добавена стойност от земеделие през 2017 г. ще е около 3,4 млрд.лв., с 3% по-ниско отколкото през 2016 г. Окончателната оценка за БДС от земеделие за 2016 г. е 3 млрд лв. или втората оценка е с понижение от 14% в сравнение с първоначалната. По изчисления на САРА, БДС през 2017 г. може да се окаже по-високо отколкото през 2016 г. и очакванията, че БДС през изминалата година ще бъде по-ниска от 2016 г. да бъдат опровергани.
- Брутната продукция от зеленчуци през 2017 г. по първоначална оценка се очаква да намалее в сравнение с 2016 г. През 2016 г. настъпи сериозна редукция между първоначалната и окончателната оценка на зеленчукопроизводството и от 345 млн.лв., тя бе сконтирана на 205 млн.лв.
- Положителните очаквания за по-висока БП от зеленчуците се дължи на по-високите цени през 2017 г., съпоставено с 2016 г, независимо от помалките обеми. Цените при домати +25%, краставиците +20% и при пипера +25%.
- Цените на дребно на зеленчуци през последните два месеца - декември-януари са по-ниски от 2013 г. за домати, докато при краставиците са съизмерими с тези от предходни години, с изключение на миналата зима, когато са рекордно високи, заради лошата зима.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- По последни данни за последните 2 години, Албания повишава с 30% продукцията си от зеленчуци и плодове и много експерти разсъждават дали това няма да е новата Гърция и Италия. Цените на зеленчуците са с 20-30% по-ниски отколкото в Гърция и Италия. Недостатък е, че поради недостатъчната познатост на тази продукция на европейските пазари, търсенето е нерегулярно и цените се променят дори ежедневно. В момента се изграждат нови оранжерии с италиански и израелски инвестиции и Албания ще засилва своето пазарно присъствие.
- Световното производство на краставици през 2016 г. достига 77 млн.т. Китай произвежда 77% от тези количества. Най-големи износители са: Испания (26%), Мексико (21%), Холандия (18%). Най-голям спад обаче в износа регистрира Турция (-58%), Йордания (-53%) и Иран (-16%).
- По прогнози на Икономическия изследователски институт (ERS) към USDA цените на зеленчуците в САЩ през тази година ще останат подобни на тези през 2017 г, като евентуално увеличение може да настъпи ако долара се понижи значително и американския износ нарасне.
- Изследване на USDA за поведението на домакинствата при пазаруването на зеленчуци показва, че домакинствата купувачи зеленчуци от магазинната мрежа наред с фермерски и други директни канали харчат общо 28,4US\$ седмично (16,2 и 12,2 US\$), докато онези, които пазаруват единствено от магазините едва 16,5 US\$ седмично.

Изкупни цени, лв./тон

	10.2017*	11.2017*	12.2017*	01.2018*	02.2018*
Домати	0,85	0,90	1,00	1,10	1,20
Краставици	0,80	0,95	1,20	1,50	1,80
Пипер	0,60	0,70	0,85	1,10	1,20

Източник: НСИ

* - прогнозни данни

Цени на едро, лв./кг.

	10.2017	11.2017	12.2017	01.2018*
Домати - оранжерийни	1,84	1,98	2,2	2,2
Домати - внос	1,46	1,39	1,6	1,63
Краставици - оранжерийни	1,62	2,15	2,64	2,8
Краставици - внос	1,59	1,3	1,68	1,9

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	10.2017	11.2017	12.2017	01.2018*
Домати	2,20	2,22	2,37	2,95
Краставици	2,23	2,42	2,93	3,04
Чушки (зелени)				2,78

Източник:САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- След претърпяната криза в зеленчукопроизводството в Турция през 2016 г. заради пречките пред търговията и спада в цените, през 2017 г. се отчита рекорд в износа на плодове и зеленчуци на стойност от 1,4 млрд.долара. Износът към България се нарежда в топ 10.
- В началото на януари, 2018 г. цените на дребно на зеленчуци в Турция се покачват при някои с 3-4 пъти в сравнение с обичайните за това време. Обяснението е лошото време и обилните снеговалежи. Цените на пипера започват от 3 лв/кг и стигат 6 лв/кг. Производителите обаче се оплакват, че това увеличение е спекулативно, а изкупните цени са наполовина от цените на дребно.
- Цените на едро на домати в края на януари, 2018 г. в Полша и другите Централно европейски страни са 1,3 евро/кг, 1,1 евро/кг за краставици и 1,7 евро/кг за червени чушки. Средните цени в ЕС при домати през февруари се очаква да паднат до 1,1 евро/кг.
- Очакванията за световните цени при домати тази година са за по-ниски цени в сравнение с 2017 г. Причината е непрекъснатият ръст в световното производство. През 2016 г. производството общо достига 177 млн.т., нараствайки за 10 години с 30%. ЕС произвежда 18 млн.т, от които около 7 млн.т. са за прясна консумация. Очаква се Европа да намали производството и да се насочи към коктейлни и други сортове, за да повиши стойността на продукцията.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Брутната продукция от мляко през 2017 г. по първоначални оценки на НСИ ще бъде по-висока от тази през 2016 г. и възлиза на 732 млн.лв. През миналата годна между първата и втора оценка на БП имаше съкращение с 5% и вероятно отново ще има такава и сега, но по-високите с 11-12% изкупни цени на млякото ще допринесат за ръста.
- Анализ на САРА за ефектите от субсидиите в млечния сектор показват, че при сценарий без субсидии през 2016 г. бихме имали брутна продукция от мляко с 14% по-малко от сегашното положение. Млечният сектор дава около 10% от Брутната селскостопанска продукция и взема съизмеримо около 13% от директните плащания.
- Според САРА средните изкупни цени до началото на пролетта ще бъдат в диапазона 0,62-0,64 лв./л. По-нататъшно увеличение ще има при намаление в световното производство на мляко, заради суша, съкращаване на животните или ръст на разходите.

Развитие на млечната верига в света

- Според данни на Млечната обсерватория изкупеното мляко в ЕС се увеличава с по-бързи темпове от прогнозите, надминавайки 1,5% увеличение за периода януари-ноември 2017 спрямо същия период на предходната година. В обем увеличението е два милиона тона. Количествата нарастват при големи производители - Германия и Франция, както и при по-малки - Ирландия, Румъния и Белгия.
- При цените на млечните продукти в ЕС се наблюдава тенденция към намаление. Въпреки това цената на маслото остава с 28% по-висока от средната за последните пет години.
- Сравнени с цените в други региони към 21.01.2017 цената на обезмасленото сухо мляко в Океания е над европейската, но за другите продуктови групи са по-ниски.
- Поевтиняването на американския долар спрямо еврото вероятно ще се отрази на износа на млечни продукти от Съюза, особено при сухите млека и маслата. В средносрочен период това развитие може да окаже натиск в посока към намаление на изкупните цени на суровото мляко.
- На месечна база в Съюза е налице покачване на средните цени на фуражите и енергия с 2% .

Актуална информация

- Управителния съвет на ДФ "Земеделие" утвърди финансов ресурс в размер на 50 хил.лв. по схема за подпомагане на инвестиции за изграждане на търговски помещения и оборудване за земеделски стопанства осъществяващи директни доставки суровини и храни от селскостопански животни. Обемът на помощта не е голям, докато интересът към директните продажби за малки и средни стопанства е чувствителен.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	10.2017	11.2017	12.2017	01.2018*	02.2018*
България	61,16	62,27	62,49	63,00	63,00
ЕС (13)	67,83	68,24	68,38		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	10.2017	11.2017	12.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	303.15	293.37	281.64	- 4.00	-30.77

Цена на масло, лв/100 кг

	10.2017	11.2017	12.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1904.00	1872.00	1928.00	+2.99	+74.64
ЕС (28)	1097.22	1022.90	835.14	-18.36	+6.56

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	10.2017	11.2017	12.2017	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1049.00	1037.00	1018.00	-1,83	+1,60
ЕС (28)	657.16	637.60	616.09	-3.37	-5.69

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
 Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Преобладаваща част от експертите очакват през 2018 г. изкупните цени на кравето мляко в световен мащаб да бъдат под натиск и да паднат с 1-2% в сравнение с 2017 г. В САЩ се очакват цени през 2018 г. средно около 0,32 US\$/кг, а в Нова Зеландия, където заради съществуването на най-големия млечен кооператив Fonterra, цените ще бъдат около 0,69-0,70 US\$/кг за членове на кооператива.
- Страната членка с най-бързо развиващо се млечно говедовъдство в ЕС е Ирландия. Причина за това са ниските разходи заради екстензивното производство - обилни валежи и меки зими. През 2010 г. се приема план за увеличение с 50 % на произвежданото мляко до 2020 г., като тази цел вече е изпълнена. Дори в кризисните 2015 и 2016 млечното стадо и продукция продължават да нарастват. За изминалата година нарастването на продукцията е 8% (около 500 хил. т.). Очаква се ново 30% увеличение до 2020 г.
- Руското ембарго за внос на европейски млечни продукти създава възможности за значителни местни и чуждестранни инвестиции. Смята се, че дори ембаргото да падне, европейският експорт няма да се възстанови на предишните си нива.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Брутната продукция от месо през 2017 г. по първоначални оценки е с 9% по-ниска отколкото през 2016 г. - 970 млн.лв. При окончателната оценка за 2016 г. обаче тя бе съкратена с 16%. По изчисления на САРА, заради по-високите цени на месото през 2017 г., крайната оценка на БП ще бъде по-висока от тази през 2016 г. с около 5%.
- Анализ на САРА за ефекта от субсидиите в месния сектор показват, че при сценарий без субсидии през 2016 г. бихме имали брутна продукция от месо с 6% по-голямо от сегашното положение. Месният сектор е по-скоро губещ от субсидирането защото има малък дял в него, докато е потърпевш от нарасналите разходи дължащи се на субсидирането.
- Цените на тон кланично тегло на говеждо и телешко месо през втората половина на 2017 г. се задържаха над равнищата от 2016 г. Прогнозите са за ръст на цените през първите два месеца на настоящата година до нива от 4200-4400 лв./тон, което съответства на проявената ценова динамика в рамките на ЕС.
- Прогнозният брой на месодайните крави към 2017 г. е 94 000 броя, като отбелязва увеличение с 10% спрямо 2016 г. и с 23% спрямо 2015 г., повлияно от подпомагането по схемите за обвързана подкрепа. Произведеното от кланиците говеждо и телешко месо нараства с 11% през десетте месеца на 2017 г. в сравнение със същия период на предходната година.
- Цените на свинското месо почти през цялата 2017 г. поддържаха по-високо ниво на годишна база, като през месец декември беше отбелязано понижение с 4% спрямо месец ноември и с 1,7% спрямо декември 2016 г. Очакванията са тенденцията да се запази и цените да спаднат до 3,40 лв./кг кланично тегло, което се обуславя от продължаващия спад на европейската цена.
- Официалните данни показват, че за периода януари-октомври 2017 г. произведеното от кланиците пилешко месо (вкл. субпродукти) е с 1% под нивото за същия период на 2016 г. Прогнозите са за понижение на цената до 2800-2850 лв./тон през месеците януари и февруари. Броят на пилетата за месо нараства с 13%, което е предпоставка за увеличаване на производството.

Важни събития през януари 2018

- От края на 2017 г. до края на януари, 2018 г. трябва да приключи изплащането на преходната национална помощ, която за 2017 г е 41,7 млн.лв. за говеда и 34,9 млн.лв. за овце и кози-майки. Преходната национална помощ намалява ежегодно с 5%. Определянето на максималния бюджет по схемите като намаляваща функция от сумата на националните доплащания през 2013 г. е причина за по-малкия размер на общия финансов ресурс - с 3,2 млн. лв. по ПНДЖ1 и с 2,6 млн. лв. по ПНДЖ в сравнение с 2016 г.

Цени, лв./тон кланично тегло

	10.2017	11.2017	12.2017	01.2018*	02.2018*
Говеждо и телешко месо	4001	3827	4139	4200	4400
Свинско месо	3911	3653	3494	3450	3400
Пилешко месо	2888	2860	2905	2850	2800
Агнешко месо	11014	11016	11011	-	-

*Прогнозни цени

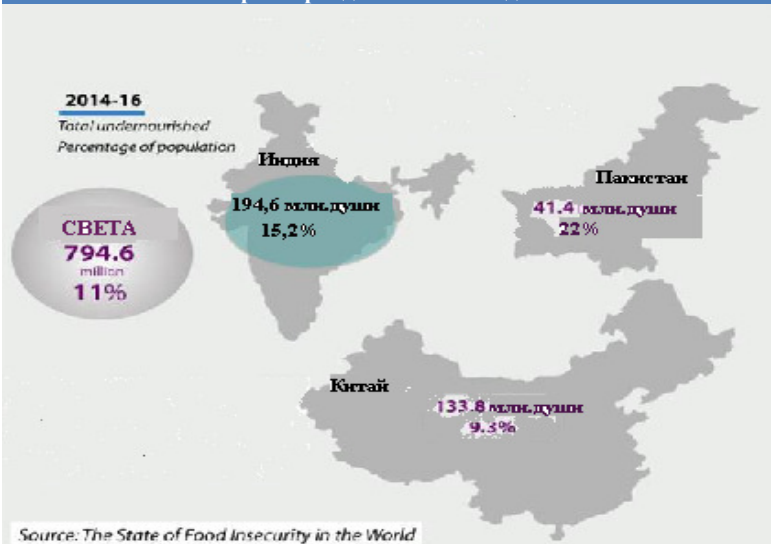
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Индексът на цените на месото на FAO за 2017 г. показва увеличение с 9% спрямо нивото от 2016 г., но е с 5% под средното равнище за периода 2012-2016 г. В глобален план най-съществен ръст през изминалата година отбелязват цените на агнешкото месо, следвани от свинското, птичето и говеждото месо.
- Експертите от Rabobank прогнозираят ръст в производството на месо в световен мащаб през 2018 г., обусловен предимно от очакваното увеличение на продукцията в Бразилия, Китай и САЩ.
- Стойностният размер на износа на свинско месо от ЕС намалява с 92 млн. евро за периода декември 2016-ноември 2017 г. Основната причина е понижения изнас за Китай. ЕС поддържа най-високи цени спрямо основните си конкуренти – САЩ, Канада и Бразилия, но от средата на 2017 г. движението на европейските цени е в низходяща посока, като се очаква тенденцията да се запази и в началото на 2018 г.
- По данни на ФАО има забележим успех в борбата с глада по света, като вече под 800 млн. души страдат от недохранване. Поставената цел за съкращаване на половината от гладуващите от недохранване до 2015 г. е постигната от 72 от 129 страни..

Брой и процент на населението по света страдащо от недохранване през периода 2014-2016 година

Източник: ФАО

<http://www.fao.org/publications/card/en/c/c2cda20d-eb6b-4467-8a94-038087fe0f6e/>

